

JOHANNITÁK

JOHANNITÁK

– az egyetlen protestáns lovagrend

HEGEDŰS
BENCE

A betegek, gyengék, elesettek segítése és a keresztyén hit védelme – olyan eszmék, amelyekért több száz éve lovagok áldozták fel magukat. Ezeket az elveket vallják a Johannita Rend tagjai is, akik évszázadok óta jelen vannak Magyarországon. A humanitárius célok eléréséért segélyszervezetet alapítottak, amely az elmúlt évben aktívan kivette a részét Kárpátalja támogatásában. A lovagok szerint az elesettek megsegítése mellett ma éppolyan fontos a krisztuskövető hit védelme is.

Magányosan áll egy piros ponyvás kisteherautó egy dunakeszi raktár ajtaja előtt, a raktérborításon egy kilencszáz éves, nyolcágú keresztet formázó jelkép díszel, mellette egyetlen szó olvasható: Johanniták. Ha a kedves Olvasó ennyiből még nem találta ki, hogy a Johannita Rend Magyar Tagozatához tartozó Johannita Segítő Szolgálat autójáról van szó, nem kell szégyenkeznie.

JOHANNITÁK MAGYARORSZÁGON

Magyarországon a XII. században létesültek az első johannita ispotályok, rendházak és templomok, a rend a XVII. század közepéig tevékenykedett az országban.

II. András nagy tisztelettel fordult feléjük és támogatta őket, Zrínyi Miklós is tagja volt a rendnek, majd a török hódoltság idején a johanniták elhagyták az országot. A XVIII. század végén Napóleon a rend katolikus és protestáns ágát is feloszlatta, vagyonukat elkobozták. Ötven évvel később IV. Frigyes Vilmos porosz király néhány még élő lovag közreműködésével újrarendítette a Johannita Rendet. Magyarországon az 1848–49-es forradalom és szabadságharc megtorlása miatt a református és evangélikus főurak egy része a porosz uralkodóhoz és a Johannita Rendhez fordult segítséget remélve, ekkor léptek be az első magyar lovagok a Brandenburgi Johannita Rendbe.

A rend magyar tagozatát 1924-ben alapították báró Feilitsch Berthold főispán kezdeményezésére, két évtizeddel később már 115 tagot számlált a Johannita Lovagrend Magyar Tagozata, amelyben Horthy Miklós kormányzó tiszteletbeli kommentátori címet kapott. A második világháború után a magyar hatóságok feloszlatták a rendet, amely az emigrációban működött tovább egészen a rendszerváltásig, és csak 1990-ben tért haza. A magyar kormány hivatalosan 1992-ben ismerte el a Johannita Rendet mint nemzetközi szervezetet, a magyar tagozatot pedig mint a lovagrend hivatalos magyarországi képviselőjét.

SZOROS NÉMET KAPCSOLAT

Bár a lovagrend hivatalosan 1992-ben alakult újra Magyarországon, a Johannita Segítő Szolgálatot már 1989-ben bejegyezték, és azóta működik, 2001 óta közhasznú szervezetként tartják nyilván. A segélyszervezet dunakeszi raktárába együtt lépünk be Porcsalmy Lászlóval, a lovagrend ispotályosával, a segítő szolgál-

JOHANNITA SEGÍTSÉG TÖRÖKORSZÁGBAN

A német Johanniter-Unfall-Hilfe felmérő csapata már a törökországi földrengés másnapján a helyszínre indult, ahol ingyenkonyhát indítottak: jelenleg tizenötezer embert látnak el meleg étellel Gaziantep városában, és további segélyakciókat szerveznek. Ez a szervezet nagy tapasztalattal, jelentős költségvetéssel, sok képzett önkéntessel rendelkezik, és a katasztrófák után hónapokig folytatják a munkát. A Johannita Segítő Szolgálat Magyarországról mintegy kétszáz darab paplant és párnát, valamint tizenöt raklap tartós süteményt juttat ki a török követségen keresztül, a Református Szeretetszolgálat segítségével pedig mintegy kétszázötven polifoamot a hajléktalanná vált embereknek.

Johannita Segítő Szolgálat

1056 Budapest, Váci u. 62-64.

www.johannitak.hu

Ott, akkor a piros ponyva és a kereszt többlet ért, mint a diplomata-útleveél – állapítja meg a segítő szolgálat vezetője.

A johanniták nemcsak étellel és tárgyi eszközökkel segítik a kárpátaljaiakat, hanem egészségügyi programokkal is. Az ungvári kórházban például egy johannita mentőönkéntes és csapata tartott háborús sebek ellátásával kapcsolatos képzést, míg a szolgálat két munkatársa a Kárpátaljai Református Egyházkerület intézményeiben dolgozóknak oktatott elsősegélynyújtást.

MENTŐAUTÓK AJÁNDÉKBA

– Szervezetünket júliusban kereste meg Zán Fábián Sándor püspök azzal a kéréssel, hogy szükségük lenne tíz-tizenöt mentőautóra – emlékszik vissza Tomcsányi István. A johanniták az osztrák társ-szervezetükhöz fordultak, ahonnan saját mentőautóikat is vásárolták korábban. Hogy szerencse, véletlen vagy isteni kegyelem volt-e, az hittől és meggyőződéstől függ, de tény, hogy az osztrák johanniták éppen cserélni készültek néhány mentőt, s vásárolt meg hármat a Johannita Segítő Szolgálat, ám kaptak még egyet ajándékba is, amelyért jelképesen egy eurót kellett fizetniük. A mentőautók novemberben érkeztek Magyarországra, s a szükséges adminisztráció után decemberben kerülhetett sor a kocsik célba juttatására.

– Ebben tulajdonképpen az volt a legnagyobb siker, hogy Kárpátalja katonai kormányzója, Viktor Mikita akkor találkozott először Zán Fábián Sándorral személyesen, tehát ha úgy nézzük, mi hoztuk össze ezt a találkozót. A két vezető közötti közvetlen kapcsolat pedig mindkét félnek előnyös lehet – véli Tomcsányi István.

A négy mentőautót a johanniták a Kárpátaljai Református Egyházkerületen keresztül az ukrán mentőszolgálatnak adományozták. A megállapodás értelmében a járművek közül egy Kárpátalján teljesít szolgálatot, a másik hármat pedig oda vezényelik, ahol szintén nagy szükség van rájuk.

mosva, méretre válogatva, összehajtogatva – tájékoztat Porcsalmy László.

JOHANNITÁK KÁRPÁTALJÁN

Az egyik raklapon többdoboznyi könyv pihen. – Ezeket Erdélybe kell majd átvinnyük – mutat rájuk az ispotályos. – Sokan megtalálnak bennünket azzal a kéréssel, hogy nekik nincs szállítási kapacitásuk, de szeretnének adományt eljuttatni mondjuk Brassóba vagy éppen Kárpátaljára. A háború kitörése óta számos ilyen megkeresést kaptunk önkormányzatoktól is, amelyeknek a segélyszállítmányait mi vittük el Kárpátaljára a saját és a Németországból érkező felajánlásokkal együtt.

A Johannita Segítő Szolgálat az elmúlt egy év alatt járműveivel mintegy hatvan-ezer kilométert tett meg Kárpátalja és a dunakeszi raktárbázis, illetve egyéb, átmeneti tárolói között, ezalatt százhetven-szer lépték át a határt, és közel háromszáz tonna segélyt szállítottak mintegy húsz önkéntes segítségével. – Ezen adományok zöme a külföldi johannita szervezetektől érkezett, emellett pénzadományokat is kaptunk, amelyek összértéke eléri a kétszázezer eurót, ebből olyan eszközöket vásároltunk, amelyekre kifejezett kérés érkezett – számol be Tomcsányi István.

Elmondja azt is, hogy a határátkelés története miatt egy nap legfeljebb három-négy fordulót tudtak megtenni az autóikkal, de érték azért meglepetések is őket, miközben a vámolásra vártak. – Egy idő után az ukrán határőrök már felismerték a nyolcágú keresztet a teherautóinkon, a kabátunkon, és tudták, hogy segíteni szeretnénk. Az egyik átlépésnél előttünk a sorban egy magyar diplomata rendszámú autó állt, az ukrán határőr felnézett a papírjaiból, meglátta a johannita autót, és intett, hogy mi mehetünk.

lat vezetőjével, valamint a magyar tagozat vezérő kommandátorával, Tomcsányi Istvánnal.

– Mivel a német johannitákkal nagyon jó kapcsolatban vagyunk, ezért már a kezdetek óta kapunk segélyszállítmányokat tőlük. Ezeket átmenetileg tároljuk, majd a felmerülő igények szerint továbbosztjuk – mondja az ispotályos, miközben körbesétálunk a raktárban, ahol raklapokon, polcokon, dobozokban állnak a szétosztásra váró adományok. Akadnak itt kórházi ágytól kezdve az elektromos kerekesszéken keresztül a fertőtlenítőn, öblítőn és különböző bútorokon át ruhák, játékok és több mázsa mézespuszedli is. Porcsalmy László kibont egy papírdobozt, majd egy szinte újnak tűnő lepedőt húz elő belőle.

Az ágyneműket nemrég kapták Németországból, hazai kórházaknak, szociális intézményeknek adományozták majd őket. – Használt ruhát is szoktunk kapni, a németektől kitűnő állapotú ruhák érkeznek

EGY KIS TÖRTÉNELEM

A Keresztelő Szent Jánosról elnevezett ispotályos rend a XI–XII. század fordulóján alakult meg Jeruzsálemben, II. Paszkál pápa 1113-ban jóváhagyta, magát a rendet pedig a Szentszék oltalma alá helyezte. Hiába foglalták vissza a templomosok Jeruzsálemet 1099-ben, néhány évtized elteltével újra megszorodtak az oszmán támadások, ezért a johanniták közül többen fegyvert fogtak, hogy megvédjék a Jeruzsálemben álló ispotályukat és a keresztyén zarándokokat. Ezután a rend már együttesen viselte a betegápoló és katonai jelleget, és ekkor fogalmazódott meg az őket vezérlő kettős parancs is: a betegek, gyengék, elesettek segítése és a keresztyén hit védelme.

Jeruzsálem eleste után a johanniták elhagyták a Szentföldet, először Cipruson, majd Rodoszon, végül Máltán rendezték be székhelyüket. Miközben a lovagrend tagjai többször is sikerrel védték meg hajóikkal a Földközi-tenger nyugati medencéjét az oszmán hódítók hajóitól, Luther Márton már javában kiszögezte 95 pontból álló tételét a wittenbergi vártemplom kapujára. Ez nemcsak a reformáció kezdete volt, hanem fordulópont a johannita lovagrend történelmében is. Ugyanis a német, holland, svéd, dán területen élő uralkodók és lovagok nagy része felvette a reformált vallást, a protestáns lovagok pedig az új hitre tért brandenburgi rendtartomány tagjai lettek. A protestáns Johannita Rend jogállását a veszfáliei béke rögzítette 1648-ban. Ezután a katolikus johannitákat a székhelyükről máltai lovagoknak nevezték el, amit a rend elfogadott és a mai napig használ. Így lett a johannita az egyetlen protestáns történelmi lovagrend.

és intézménnyel, a Silviahemmettel, amely a laikusoktól a szakorvosokig speciális képzést biztosít. Ezt a képzést szeretnénk valamilyen formában elhozni Magyarországra – avat be Porcsalmy László. Elmondása szerint, ha megszületik a megállapodás, akkor már szeptemberben elindulhatna az első tanfolyam, ahol olyan családtagokat, diakónusokat, gyülekezeti családlátogatókat képeznének ki, akik demens emberekkel találkozhatnak.

MA IS AKTUÁLIS

A johanniták kettős parancsa, amely a betegek, gyengék, elesettek hatására és a keresztyén hit védelmére szólít fel, Porcsalmy László szerint ma is legalább annyira aktuális, mint amikor kilencszáz éve Jeruzsálemben kimondták. – Jómagam 1993-ban lettem rendtag, és engem akkor egyértelműen a karitatív része vonzott a lovagrendnek, korábban a szüleimmel rendszeresen jártunk Erdélybe segíteni. A hit védelme parancsra akkor úgy gondoltam, hogy most ért véget a kommunizmus, már nincs mitől megvédeni a hitet – emlékszik vissza a harminc évvel ezelőtti meglátására az ispotályos.

– A német johannitáknak viszont már akkor volt olyan tanulmányuk, amelyben demográfiai trendeket vizsgáltak a vallással összefüggésben. Ebben arra jutottak, hogy ha minden így folytatódik, akkor 2040-re többségben lesz a nem keresztény lakosság Németországban. Nehezen hittem, de ha az elmúlt évek történéseit nézem, akkor azt kell mondanom, rendkívül fontos dolog lett ma újra a keresztyén hit védelme – jelenti ki.

■ FOTÓ: HURTA HAJNALKA, JOHANNITA SEGÍTŐ SZOLGÁLAT

BÉKEIDŐBEN

A Johannita Segítő Szolgálatot a lovagrend magyar tagozatának lovagai alapították, kezdetben ők végezték az akkor még ad hoc jellegű adománygyűjtést és azok szétosztását. Porcsalmy László 1993-ban lett lovag, és 2000 óta irányítja a segélyszervezetet. Visszaemlékezése szerint az évek alatt a lovagok bevonták családtagjaikat, barátaikat, ismerőseiket a segítő munkájába. A kétezres években, miután közhasznú szervezetté váltak, tíz régiós központot hoztak létre az országban és hatot határon túl, hogy még inkább elérhető legyenek és célzottabban tudjanak segíteni. Jelenleg több mint száz önkéntessel állnak kapcsolatban.

A segélyszervezet állandó tevékenységei közé nemcsak a határon túli magyarok támogatása tartozik, hanem a már korábban említett segély- és adományszállítmányozás mellett az elsősegélynyújtás oktatása, egészségügyi ügyelet és mentőszolgálat is. Ez utóbbit 2017 óta végzik két, nyolcágú kereszttel jelölt mentőautóval Budapest területén és vonzáskörzetében az Országos Mentőszolgálat irányításával. – A két mentőautóból mindig csak egy végez feladatot, a másik tartalék – részletezi az ispotályos, aki arra is kitér, hogy az autón két, mentővizsgával rendelkező rendtag is teljesít szolgálatot. – A mentőautót egyébként a közelmúltban sokan láthatták, mert

minket is riasztottak akkor, amikor Budapesten összeütközött két Combino villamos – teszi hozzá Porcsalmy László.

A magyar johanniták segélyszervezete nincs egyedül, ugyanis a világban működő Johannita Rendek hasonló szervezeteit 2001 óta a Johanniter International (JOIN) fogja össze, az ernyőszervezet alapításában a magyar tagozat is részt vett. A brüsszeli székhelyű JOIN több mint százezer önkéntest fog össze, segíti és koordinálja a nemzetközi projekteket, kapcsolatot tart az európai és nemzetközi testületekkel.

JÖVŐ

Beszélgetésünk végén Tomcsányi István bepillantást enged a lovagrend és a segítő szolgálat terveibe is. Elmondja többek között, hogy Budapesten a Bartók Béla úti bázisukból házi ápolási szolgálati központot hoznának létre. – A tervünk ezzel kapcsolatban az, hogy egyrészt a házi ápoláshoz szükséges felszereléseket biztosítsuk, akár kölcsönözhető formában, másrészt oktatnánk azokat, akik vagy szolgálatból, vagy kényszerből érintettek az otthon ápolásban, harmadrészt egyfajta közvetítő szerepet is vállalnánk az ápolók és a betegek, illetve családjuk között – részletezi a kommandátor.

– Emellett folyamatban van az egyeztetés a svéd királyné által alapított demenci-